

Locuinta Redactorului:
si
Cancelaria Redactiunii:
e in
Strata Morarilor Nr. 13.

Editorile nefrancate nu se voru
prim decat numai do la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii“
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politici, literari, comercial si economici.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demanet'a.

Pest'a, 2/14 sept. 1868.

Pronunciamentul incepe a fi considerat dupa meritu si d'in partea foielor filomagiare. „Wanderer“ impartesiesce una corespondintia d'in Brasovu, in care se dice intre altele, ca grabindu romanii d'in tre pârtile a suscrie pronunciamentul *opusetiunea nominala* cresce atât de tare, in cîtu procesul intentat de jurisdicțiunile ardeleni numai cătoru-va funtasi romani, va ajunge in scurt la o importantia atât de mare, in cîtu se va estinde nu numai asupra cătoru-va comitate, ci asupra Transilvaniei intrege; căci „considerand fierberea, care de 20 de ani n'a lipsit neci odata d'entre elemintele natiunali d'in Transilvania, se poate presupune cu multa securitate, că, preste putieni, totu poporul roman va fi castigat pentru credința d'in pronunciamentu.“ Credint'a lui „Wanderer“ in acestu obiectu este basata, inseccompleta, si noi venim a i-o completă spunendu-i, că fiîi natiunei romane nu trebuie să fia *castigati* pentru cuprinsul pronunciamentului; căci natiunea intrega (chiar si cei barbati despre cari adversarii nostri politici credi, că-su de parere si convingere contraria) nu s'așa luptat si nu se lupta de cîtu pentru validarea principelor indegetate in pronunciamentu, si suscrierile, ce publicâmu, au a se considera numai ea o efluientia natiunale a convingerilor, ce nutrescu toti romanii.

Foile partitelor unguresci si-continua lupta privitoria la organisația comitatelor si a oraselor, cele guverniali pledandu — precum se scie — pentru centralizare, era cele opusetiunile pentru mantinerea comitetelor. „Hon“ dice in orulu său de asta-di, că tote partitele opusetiunale trebuie să-si mesca poterile, ca nu cum-va guvernulu să reesa cu majoritatea la alegerile venitorie. Cui voru da alegatorii natiunilor de osebite sucursulu loru, venitorulu niva areta. Pan'acum neci unii n'a de a multiem nemici neci guvernului, neci partitelor opusetiunali; căci pentru deslegarea cestiunii natiunale si pentru indreptare egale pan'acum neci guvernulu neci celealte partite n'a datu neci batașu unu semn de bunavointia.

Dupa insciintiarea foielor vienene, guvernul translaitanu ar' ave intenția a pasi cu tota asprima contra celor 81 deputati boemi, cari au subscrisu declaratiuna presentata in dict'a d'in Prag'a. D'in parte suntemu gat'a a crede, că si asta se va intemplă; căci daca domnii situatiunei nu se sfiesc a calca in petiere drepturile nealienabili a le deosebitelor natiuni, cum vomu mai potè accepta, ca ei să respecte o simpla imunitate de deputatu?! A neconsidera drepturi eterne, si apoi a respecta o imunitate ilusoria de deputatu, ar' fi contradicție, o neconsecintia. — Deci si numai de dragulu consecintiei domnii d'in Vien'a voru trebui să iee la trei parale pre acei 81 de deputati atât de cetezatori. Dar' asemenea procedura va fi de lipsa si pentru ca domnii nemti să nu ceda nimic a domnilorunguri intru aplicarea principiilor constitutiunali (!). Trebuie tenua in equilibru intru tote. Measurele constitutiunali sunt contr'a pronunciamentistilor d'in o marginie a imperiului dualisticu nu suntu destulu de adecuate prin persecutările ne mai pomenite urmate in ce'alalta marginie contra aperitorilor dreptului si drepturii, deci ele trebuie aduse in deplina armonia si spre acestu scopu nu va strică a tramite pre cci 81 deputati la puscaria! Intr'adeveru frumosa fatia a imbracatu betran'a Austri'a si domnii de la potere in rosiescu, candu striga in lumea mare, că asta va si dica vicia constitutiunale!!

Se dice, că Beust a inceputu a tratà cu corifeii dietei d'in Leopole; dar' si acolo e mare nevoia, pen-

tru că rutenii inca si-revindeca dreptulu limbei loru ca si polonii, de unde se vele, că numai pre basea sistemului federalisticu s'ar' potè face unu asiediamentu salutari si statoricu.

Dict'a Croatici s'a deschis la 12 l. c. Scaunele partitei natiunale erau gole, si incepndu raportoriulu a ceti operatulu comisiunei regnicolare, publiculu a parasit tribunile (galeriele.) Semnu inverderatu, că Croati inca nu-si esu d'in piele de iubirea Pestei.

„Courrier d'Orient“ ni aduce scirea curiosa, cum că regele Prussiei ar' fi avutu o intenție cu Napoleonu, la Chalons. Decum-va este dreptu, apoi vîlulu, ce acoperia faptulu inarmarei acestoru doue poteri, este destulu de radicatu.

Faragut, admiralul americanu, a plecatu cu vaporul *Franklin* la Aten'a. Înnainta plecarei i s'a prezentat o deputatiune grecesca d'iu Constantino-pole, cărei-a Faragut i-a promisu ajutoriu d'in partea Americei.

In curia papale a intratu o frica panica. Se vorbesce, că francesii se voru retrage, cîtu mai curențu.

Perseveranza dice, că Mazzini se afla in Genu'a si că tota partit'a actiunei s'a pusu in miscare.

Mai multe foile unguresci comunica faim'a, „că guvernul Romanici ar' fi ocupat la frontier'a Moldovei unu munte, ce s'a tienut de posesiunea orasului Kézdi-Vásárhely, si că audîndu secuji, că pichetul s'a asiediatu pre pamentulu loru, au alergat la munte, au derimat colib'a pichetului, au desarmat pre granitari s. a.“ Fiind că foile unguresci au vorbitu mai de multe ori despre asemenea fapte eroice, cari la urma s'a adeverit că n'a fostu de cîtu mofturi; comunicâmu faim'a de susu cu tota rezerv'a.

Casa reprezentantilor Ungariei va tine miercuri, 16 l. c., siedintia.

Unu cuventu romanescu fatia cu situatiunea nostra presinte.

II.

Cea mai buna politica esterna e aduce o politica buna interna. Acesta a cest'a recunoscute are valoare nu numai despre unu statu intregu, ci ea se poate prea bine aplică si la ori si care partida d'in statu. Căci precum unu statu, ce duce o rea politica interna si prin urmare in administratiunea afacerilor sale d'in lainsu e destramatu si desordinatul său desorganisat, nu va fi in stare să sustina si să infrunte indelungu atacurile, ce i-vin din partea adversarilor esterni: intogm'a stă lucrul si cu cutare partida, fia politica fia preste totu sociale.

O partida politica, ai carei membri nu cunoscu, ce va să dică disciplinarea, d'in sinulu cărei-a strict'a conticlegere in afaceri mai ponderose său cu altu nume disciplin'a de partida e esilita, o astfelu de partida mai că nece nu va ave lipsa de nesce loviture mai insemnate si isbiri indreptate asupra-i d'in partea contraria, ci facundu ea intru intreprinderile si cu planurile sale unu fiascu dupa altulu, membrii ei desugustati si descuragiati in fine o voru parasit unulu cîte unulu pana la total'a-i desfacere. Pentru că unde nu e disciplina si organisatiune, acolo e desorganizare său decompunere.

Asiadară să ne disciplinâm si organizăm!

Ce insemneaza a se organisă? Insemneaza a despu astfelu organele său medularie singurite ale unui corpuri corporatiuni, cîtu totalitatea loru să colcure in unire si in armonia necesaria. Si aici să spunem in data d'in capulu locului, că noi cu acestea aieptâmul la infinitarea de reuniuni și clu- buri său comitete politice-natiunali, infinitand prin tote municipiile si tieneturile locuite de Romani, de către alegatorii romani in frunte cu intelegrint'a. Prin midilocul acesta singuru speramus noi, că s'ar potè resipi nu orulu nepasarei, ce se pare

Pretinu de Prenumerat: Pre trei lune . . . 4 fl. v. z. Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr. Pre anul intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania: 4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni: 10 cr. de linia, si 30 cr. tap'sa timbrale pentru fisice care publicație este „paratu. In locul deschis 20 cr. de linia Unu exemplar costa 10 cr.

a se fi asiediatu pre animele multoru intelegrinti ai nostri, si a redescepta o participare mai activa la afacerile si interesele natiunali comuni. Prin memoratulu midilocu s'ar dobendì si acelu resultatu, că adunările reuniiilor cestiunate aru sierbi oresicum de scole parlamentarie politice pentru unu numru mai insemnatu d'in intelegrint'a natiunale, ca să tacu de alte folose, ce ar' mai produce intemeiarea a astfelui de insotiri.

„Dar' ce si visâmu de acestea?“ ni-se va obiectiună potè d'in vre-o parte său d'in altă numai de cătu. „Au dora regimulu buda-pestanu, carele nece nu face taina d'in propusulu său, de a aduce corpulu natiunii noastre la o stare de paralise său nepotintia totale, va concede cu vre-unu pretiu, ca să se intinda prin tiera si preste tiera nesce retie de ascensiuni insotiri romanesci?“ — La care obiectiune, in locu de respunsu directu, ne luâmu voia a atrage atentiunea lectorelor la nenumeratele cluburi magiare deák-iene, tisz-i-jane, si mai scie ceriulu cum le numescu; si intrebui: daca li este iertatasi asiile ce-va Magiarilor, pentru ce să nu li fia si Romanilor?

Adeverat, că precum tota lumea scie, sub pseudo-constitutiunalismulu magiaru de asta-di, cu alta măsură se mesura Magiarului si cu altă Romanului si celor de alte natiunalităti. Inse inainte de tote să o spunem, că noi in respectulu acesta dorim să ne invertim dupa potintia totdeună in tre marginile legii. De aci incolo parerea nostra e, că noi trebuie să staruim priu o tienuta barbatescă cu tota tari'a, ca constituine să aiba si pentru noi nu numai valoare nominale, ci intogm'a reală ca si pentru ei; că tier'a si constituine a toturor, nu numai a domnilor... Noi trebuie să ne folosim de tote ocaziunile, să pasim prearela luptei constituunali legiuie in totu loculu, spre a reclama drepturile natiunali-politice nealienabili, tote, dar tote pana intr'unul; era acestă nu ca gratia, ci ca competitie dupa santă si eternă dreptate. Las' apoi să ne majoriseze prin midilocul legiuirilor celor machiavellistico-draconice, atari invingeri de ale loru voru fi invingerea lui Pyrrhus reportata la Tarentu. Numai noi de noi să ne cedem nece unu pasiu d'in terenul politiciu, ce avem nece-lu ocupâmu noi; să nu cedem d'in locu fără a ne fi luptat cu barbată demna de o natiune matora si cu perfecta conscientia de sine; să nu cedem nece odata, fără de a fi protestat mai antâi pretotindeni serboresce pre langa drepturile, ce suntu ale nostre, de-ora-ce ne competiescu; căci „unu dreptu, ce ni-lu rapesc fortia, luptem mai tardiu reclama si recastigă; căr' pre unulu ce l'am datu d'in mani de buna voia nostra, nu-lu mai potem redobendì nece odata“, — dice insu-si corifeulu magiaru, Fr. Deák.

Deci „disce ab hoste!“

Să invetiâmu inse si de la poporatiunile acelca le monarciei austro-magiare, cari gemu sub acela-si său sub asemenea jugu alu constitutiunalismului de moda noua. Intre acestea, d. e., natiunea boema, prin portarea sa brava si prin luptele sale continue pentru realizarea faptica a egalei indreptatirii natiunali, si-mcrită stim'a toturor amicilor sincer ai libertatei constituunali adeverate, era egemonilor săi apesatori le trase o grossa dunga preste calculul, ce si-lau fostu facutu fără birtasiu. Vedi bine, că Boemii prin activitate neobosita si disciplinare de modelu o adusera pana acolo, cîtu nece celu d'in urma meseriasi său agricultori, ba si dfleriu boemu, nu e necunoscutu cu parola de dî a politicei natiunali.

Dar ce să mergem mai departe? Chiar si in sinulu natiunci nostre potem in drumă la unu exemplu demn de tota laud'a si pră de imitatu. Eta lamen'a confratilor nostri d'in comitatulu Aradului mai bine de unu anu se afla intrunita intr'o astfelu de renuiune. Pentru ce ore conatiunali nostri de prin alte municipii nu-i imiteza si urmeaza pre o cale atât de folositoria, atât de necesaria? Fratii aradani se bucura de unu comitetu politico-natiunale, carele in prediletele fiacarei congregatiuni comitatense său a altel actiuni politice de ore care pondu convoca pre alegatorii romani indreptatiti dupa constitutiune, si asiile se conserva mai antâi intre sine, că pre care cale au a purcede in congregatiunea municipală

séu aiurea intru aperarea cauzelor si intereselor natiunali obveninde? Si numai estmodu pregatiti se ducu de dau peptu eu contrariulu. Prudinte manoperă astă, si pentru noi Romanii cu atătu mai neaperatu de lipsa, cu cătu cutediările nespuse ale arogantiei si inganfarei magiare altcumu de cătu prin o solidaritate neinfrangibile abia de se voru potă retunde! — Si de cum-va portarea acăstă solidaria a fratilor aradani nece n'ar potă aretă inca nescse efecte mai palpabili, astă fără indoieala ar' veni de a se crestă pre cont'a incăputului, carele totdeun'a e impreunatu cu greutăti, cumu si pre cont'a acelei impregiurări, că fiindu acelu comitetu pana acumu uniu in municipalităile cu poporatiune romana, din astă causa i-lipesece avantagiulu incuragiarei, ce asemenei reuniuni, pre unde ele esistu mai in numeru, o primescu un'a de la alt'a si si-o insufla imprumutatu prin imitarea portarei barbatesci si a exemplului bunu, mai alesu candu conducatorii acelor' stau in preatins'a contilegere neaperata.

Inca odata repetimă dreptaceea : Să ne sufuleăm si impulpmă cu totul! să scuturăm josc apătă cea atătu de daunosa, ba periculosă pentru noi! să nu asteptăm, pentru ddiu! ca 10—20 de barbati fruntasi ai nostri, pre langa grigile loru familiarie si oficiele portate d'in astă causa, să ne mai fia totu d'insii si literatori, totu d'insii si membri ai academiei, totu d'insii si publicisti, totu d'insii si conducutori politici, dar apoi totu d'insii si portatorii sarcinei afacerilor nostre politice pana in ultimele loru amenunțimi. D'in contra să ne indestulim, daca dinsii voru binevoi a ne dă in casuri mai grele directiva; era desfasiurarea unei activități mai mari intru casuri concrete obvenitorie in vietă publica-politica si ore-si-cum initiativă său stimularea spre a ne ingriji de interesele comuni natiunali trebuie să purcăda de la noi cestialalti, de la corpulu astă discundu alu intilegintie nostre si midilocitu de la corpulu natiunii nostre intrege, — căci si mas'a poporului nostru trebuie să ne adoperăm a-o invetă cu tota ocasiunea si a o face să precepa drepturile si pretensiunile nostre cele juste si prin urmare parola-de-dă a politieei natiunali, daca vomu, ca edificiul politicei nostre natiunali să aiba unu temeu sanatosu, unu radinu puternicu si durabilu.

Să ne impulpmă cu vechi'a virtute romana!

Tempulu nouelor alegeri pentru periodul die-tale venitoriu e la usia. Ocasionea e cea mai binevenita spre a demustră de nou in fată lumei, că esistem ca unu poporu plinu de potere de viesia. Ocasionea e cea mai buna spre a ne reclamă era-si in modru poterosu drepturile neinstrainabili si neprescriptibili, cari ne competiescu ca unei natiuni, ce intogm'a porta tote sarcinele statului si-si versa sangele braviloru săi fii pentru aperarea lui, ca si cea magiara. Ocasionea, in finc, e cea mai apta spre a repară stirbinele, ce in muri tortaretiei programului nostru politiciu-natiunale ni le-au casiunatu parte nedreptatările audaci ale inimicilor nostri seculari, parte, dorere! portarea nedemna si apriatu proditoria a unor fii esită chiaru d'in sinulu natiunii nostre multu amate, de pre a le căroru anime impreite se resfrangu fără nece unu efectu tipetele de tangire ale dulcei mame comuni . . . .

Tote acestea le vomu potă cu securitate numai astă si nu mai atunci efepți, candu si daca vomu desvoltă — o activitate mai mare insotită de o disciplina mai acurata.

Dentatu.

In locu de articulu de fondu.*)

Dupa scirea respandita de foiele magiare, cari credem că — in acestu punctu — suntu bine informate, cătra finea luneiurgatorie are a se tienă pertratarea finale, in procesulu intentatu contr'a urditorilor pronunciamentului. Deci este aproape oră, in care tribunalulu d'in Tergulu-Muresiului, dupa atăte benevolisări, va enunciă sentintia a supr'a capetelor acelor'a, pre carii au trasu innaintea sa. — Cum va fi acea sentintia: convinsu-se-va fi o. tribunalulu si prin elu o. ministeriulu ungurescu, său celu d'in urma priu celu de antăiu, d'in respunsurile capetate si d'in o considerare mai de aproape a lucrului, că acelu pronunciamentu dupa dreptu si dreptate nu poate cađe sub neci o pedepsa, său tribunalu si ministeriu au remas totu pre langa pareile avute innainte de intentarea procesului? nu scim, nici nu voim a cercă. Scim in se că, fiindu acelu pronunciamentu cuprinsulu justelor pretensiuni a le natiunii romane, cei trasi innaintea tribunalului nu stau singuri, ci chiar d'in motivulu acu amintit, ei sunt sustenuti de intrega natiunea romana, ai cărei fii creditiosi se grabira d'in tote laturile a-si aretă consentientul loru cu pronunciamentul d'in cestiune. — Spre dovada, ne tienemu de strinsa

deterintia a aduce la publicitate numele toturorloru acelor fii ai natiunii romane, cari si- au aretatu pan'acum consentientul loru cu pronunciamentul pre calea diurnalului nostru, observandu aci, că organele justitiei si voru fi castigatu cunoscentia despre acea, că pre care cale si au aretatu consentientul loru cu cuprinsulu pronunciamentului acci barbati ai natiunii romane, cari nu si l'au aretatu pre calea diurnalului nostru. Astă, voru scă acelle organe, că cei mai destinsi barbati ai natiunii nostre s'au luptat si se lupta pre fatia, in publicitate, cu fruntea deschisa si cu armele dreptatei totu pentru pretensiunile natiunii romane cuprinse in pronunciamentu, din care causa una declarare speciale a consentientului loru cu pronunciamentul ar' fi fostu cu totul de prisosu. Organele amintite voru află nume de aceste-a subscrise d'impreuna cu altele la petitiunea Romanilor suscernetu Maiestatei Sale la 30 dec. 1866 si date publicitatei in nrri 57—70 ai acestui diurnal; acelle organe voru scă merge, daca nu mai de parte, celu putinu pana la 1848, si apoi, vedindu, că nu află barbatu alu natiunii romane, care să nu fia sustinutu pretensiunile cuprinse in pronunciamentu, le va fi usioru a intentată procesu toturor barbatilor nostri si priu ei intregi natiuni romane, daca guvernulu ungurescu intră aleveru află crime in acele pretensiuni drepte si necontestabile.

Repetimă deci in fată lumei pronunciamentul improcesnatu, aretăm numele acelor'a, cari l'au subscrisu pe calea diurnalului nostru, provocămu la acele-a cari l'au suscrisu si sustinutu pre alte căli si anume provocămu la cei 1493 de onoratori romani suscrisi la petitiunea suscernetu Maiest. Sale in 30 decembrie 1866, si in numele dreptului si alu dreptatei ceremu si pretindem ca sentint'a, ce se va enunciă asupr'a celor trasi innaintea tribunalului d'in Tergulu-Muresiului, să se estinda asupr'a toturor!

Pronunciamentu:

Considerandu nemultumirea generale, considerandu pericolul prea invederatu, in care ajunse natiunea romana, limb'a si confesiunile ei, prin starea prezenta a lucrurilor si nemultumirea provenitoria de aci, — considerandu, că acăstă d'in urma nu se pot dela-tură, de cătu punendu-se in vietia principiele de egalitate, atătu natiunale cătu si confesiunale;

d'in deterintia cătra patri'a si natiunea nostra, cari suntu aruncate pre marginea unui abis si nu se potu mantu de cătu prin multumirea justelor pretensiuni a le natiunii nostre, carea face majoritatea precumpenitoria a locuitorilor Traniei, declarămu a stă neclatiti pre lunga principiele si pretensiunile prochiamate serbatore-sce de natiunea romana in adunarea generală si legale de la 1/5 maiu 1848;

era in specie:

I. Ne pronunciăm pentru autonomia Transilvaniei pre basea dipl. leopoldine si a sanct. pragmatece, — eu atătu mai vertosu, că si autonomia tierelor croato-slavone e recunoscuta, de si relatiunea acelor'a cătra Ungaria a fostu cu totulu diferita de a Traniei.

II. Ne pronunciăm pentru reactivarea articilor de lege adusi in dicta de la Sabiu 1863/4, prin ambii factori competenti ai legislatiunei, sanctiunati de Maj., publicati si pusi in vietia, prin cari articli natiunea rom. s'a inarciat cu ca natiune regnicularia, limb'a si confesiunile ei s'au garantat.

III. Ne pronunciăm pentru redeschiderea dietei trane, pre basea unei adeverate reprezentatiuni poporali, dupa dereptu si cuveninta, in sensulu votului datu de minoritatea rom. la dieta feudală d'in Clusiu, a. 1865. Că noi dieta pes-tana nu o potem consideră indreptată a face legi valide pentru Trania, nece pre transilvanii, ce pote voru fi siediendu intrăns'a, de representanti legali ai tieriei nostre.

Fiindu că intru impregiurările presenti, nu ne-a remas altu terenu pentru a castiga incuvenintiare si valoare convictiunilor nostre politice, ne restringem u la descoperirea loru pre calea publicitatei, ca celu pucinu estu modu să ne plenim de detintiile de cetatieni, nesuindu totu una-data si a face unu servitul regimului prin descoperirea franca a nemultumirilor provenitorie d'in purcederea dinslu lui intru afacerile Traniei.

Blasius, 1/5 1868.

(Urmează suscrierile, cari credem că sunt pan'acum bine cunoscute celor ce se cuvine să le scă.)

Si noi, intielegint'a romana d'in părțile campeste ale colțului Turd'a, primim de alu nostru pronunciamentul de susu, si declarăm stabilimente francu inainte lumei intregi: că acel' a este intru tote esfusulu animi nostre si a intregului popor romanu.

Datu Turd'a, in iuniu 1868.

Iacobu Lugosianu mp., protopopu romanu in Turd'; Ioanu Ramontiai mp., parou romanu gr.-cat. in Sindu; Ioanu Patacianu mp., teologu absolutu; Basiliu Nicora mp., proprietariu in Sindu; Stefanu Patacianu mp., proprietariu in Sindu; Vasiliu Gaja mp., proprietariu in Sindu; Nicolau Borsanu mp., Georgiu Codarcu mp., docente romanu gr.-cat. in comun'a Sindu; Nicolau Vanna mp., cantor in Sindu; Vasiliu Buglea mp.; Tanasie Abrudanu mp., proprietariu in Sindu; Iosifu Balintu mp., preotu romanu si proprietariu in Petridulu-de-giosu; Alesandru Popu Romontianu mp., preotu romanu alu Copandului; Ioanu Florianu mp., notariu alu Copandului; Vasiliu Muresianu mp., proprietariu in Copandu; Teodoru Muresianu mp., proprietariu in Copandu; Leonu Beritii mp., proprietariu; Ioanu Popu mp., proprietariu in Copandu; Samuilu Oana mp., cantor in Copandu; Stefanu Porutiu mp., parou si proprietariu in P.-Cianu; Ioane Rus mp., proprietariu in P.-Cianu; Dimitrie Porutiu mp., proprietariu in P.-Cianu; Ioanu Porutiu mp., propri. si cant. in P.-Cianu; Augustinu Porutiu mp., invetiat. in P.-Cianu; Georgiu Porutiu mp., propri. in P.-Cianu; Vasile Pateanu mp., colectoar de dare si proprietariu in P.-Cianu; Alesandru V. Balintu mp., parou alu San-Martinului; Nicolau Popu mp., parou romanu gr. cat alu Comităgului; Teodoru Popu mp., preotu gr. cat alu Micușului; Alesandru Popu mp., invetatoru si cantor in Micușiu; Vasiliu Colțoru mp., maestru in Petridu; Gerasimu Trifu mp., docente si proprietaria in Silvasiu; Constantin Popu mp., jude comunale si proprietariu; Ioanu Trifu mp., proprietariu in Silvasiu; Gligor Popa mp., proprietariu in Silvasiu; Stefanu Hossu mp., preotu gr. cat in Silvasiu; Victoriu Baritii mp., proprietariu in Filea; Ioanu Moldovanu mp., cantor in Salicea; Ioanu Nicola mp., parou gr. cat. in Salicea; Vasiliu Bozianu mp., cooperatore in Salicea; Vasiliu Telecau mp., proprietariu in Salicea; Vasiliu Pintea mp., parou gr. cat. in Rachisulu-Romanu; Nicolau Lupu mp., docente in Rachisiu; Gerasimu Borda mp., cantor in Hesdate; Gregoriu Blagu mp., proprietariu in Hesdate; Ioanu Farcasianu mp., docente in Hesdate; Ioanu Rus mp., parou romanu gr. cat. in Lit'a-Romana; Ioanu Olteanu mp., docente greco-catolicu in Lit'a-Romana; Ioanu Maneanu mp., parou romanu greco-catolicu in Sacel; Gavrilu Balica mp., cantor in Petridulu-de-giosu; Ladislau Balintu mp., comisariu de evidentia, proprietariu si notariu mai multe comune; Lazaru Molnaru mp., macelariu; Ioan Corpadeanu mp., parou romanu gr.-cat. in Filea-de-sus; Petro Papp mp., proprietariu in Filea-de-susu; Ioanu Pop mp., cantor in Filea-de-susu; Alesandru Buritiu mp., parou si proprietariu in Filea-de-susu; Irimie Ioanu mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Ioanu Gisa mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Gavrilu Crisanu mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Gligor Popa mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Nistoru Vomira mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Ioan Popa mp., proprietariu in Filea-de-giosu; Ioanu Deacu mp., alu Berchisului; Gregoriu Medanu mp., parou si proprietariu in Petridulu-de-susu; Massimiu Popu Danciu mp., docente in Petridulu-de-susu; Ioane Medanu mp., proprietariu in Petridulu-de-susu; Ioanu Baritii mp., proprietariu in Petridulu-de-midilociu.

(Va urmă.)

Natiunalitătile in Ungaria*

Si slavii de sudu (iugo-slavii.)

II.

Natur'a legaturei, care unesc regatulu cu Ungaria este unu subiectu forte delicatu, asupr'a caruia Croati si Maghiarii sleicsu tote cercetările eruditii si tote stabilităatile interpretării juridice. Unguri pretindu, că Croati'a face parte integrante d'in regatul St. Stefanu. Croati sustinu, că tier'a loru este unu teritoriu nedependinte, unitu cu Ungaria' prin tr'o legatura feierale. Istoriculu Horváth, discundu că Croati'a era o provincia castigata prin dreptul de concista, acăsta vorba fă de ajunsu, ca să intarzie pre toti Slavii de sudu si să provoce o multime de respunsuri indignate. Eta că ce mi se pare, că rezultă d'in aceste desbateri. Croati'a n'a fostu cucerita prin poterea armelor. La 1102 Colomanu, regele Ungariei, voindu să intinda otarele sale pana la Adriatică, intră in Croati'a cu o armata numerosa. Croati, in locu să se apere, tramisera regelui o deputație de 12 capi alesi d'in cele 12 semintie ale loru, si se inchiajă unu tractat care, de si recunoscă suzeranitatea lui Colomanu, asicură inse tieci o neuteritate completa pentru administrarea intereselor sale. Legatura intre cele doue tieri era la inceputu forte slabă: dar in urmă progreselor centralizarei, care se intinse si acă ca pretotindeni in Europa, ea se restrinse neincetatu. Mai multi regi ai Ungariei s'acordară la Agramu; Croati'a avea o moneda a ei, marcaru înas, si legi speciali inscrise deosebitu in corpus juris, banulu ei era investit cu o autoritate independente si mai de totu suverana; sanctiunea

*) A se vedè nr. tr.

*) A se vedè nr. tr.

ragmatica (o constitutiune austriaca) fù asteptata de la croata cu trei ani inaintea dietei Ungariei. De secolul XV deputatii Croati mergeau, este adevenit, in dieta maghiara; daru legile votate la Presburg cauta sà fia ratificate de dieta de la Agramu. Numai de la 1790 si 1791 legile incepau a declarà, a recrutarea si contributiuile pentru Croati'a se au decide in sinulu dietei unguresci, formandu in unu capitolu specialu. Aceste imposite trebuiau sa strinsse de aginti croati. Croati'a tramitea in dieta Ungariei la Camer'a de josu numai doui reprezentanti; daru capitolele (corpulu canoniloru), cele ai comitate slavone, orasicle regali si districtului tripol'a aveau si d'inselu reprezentantii loru in dieta. In Camer'a de susu luà parte banulu, care, intre alii functiunari ai coronei Ungariei, ocupà alu rile-a rangu, episcopii, guvernatorii si magnati. Vedem daru, cà natur'a legaturei, care unia cele doua tiere este pre greu de determinat. Aicea cestiu-za ar' fi presintatu pucina importantia: acì avea ne insemenetate, pentru cà Ungurii, punendu-se pe banulu istoricu ca se lupte contra Vieni, tocmai acel'a-si teram se asedau Croati'i ca se respiuga surpatiunile Maghiariloru. Candu s'a datu votul unorociteloru legi ce proserau intrebuintarea limbi slave, deputatulu croat Ossegovitch contestà cu energie dietei dreptulu de a legiferà a supr'a unei amenintari materie, si avea dreptate in tote privirile.

La 1848 program'a dietei de la Agramu ceriu, a tote afacerile se fia decise de dius'a, afara de ce a privesc armat'a, financiele generali si afacerile interne, materie rezervate unui parlamentu central. Banulu se fia alesu de dieta si instalatu de imperatulu; elu se administrez ca unu vice-rege prin midilore a unui consiliu respunditoriu. Limba croata se devina idioma officiale si ori-ce functiunari se fia obligata o cunoasee. Trupele croate se resideze singure in tiera, si se nu pota fi chiamate preste otare decat in casu de resbelu. Episcopulu se devina arciepiscopu, curtea de apel, curte suprema, pentru ca afacerile eclesiastice si judecatoresci se fia tote otante in ultim'a instantia in intrulu regatului. Dreptulu constituunale, criminale, trebue se fia totu a le Ungariei. Se voru tramite deputati la cele doue Camere ale dietei ungare, dar' legile ce se voru vota nu voru fi executorie decat dupa ce se voru ratificà de dieta de la Agramu. Murea adunare neoficiala d'in 13 martiu 1848 reclamase inca consecrarea toturor libertatiloru, la cari aspira poporele moderne, libertatea presi, libertatea intrunirei si asocierei, libertatile comunali, juriulu, respunderea judecatoriloru, egalitatea toturor inaintea legei si o garanta natiunale. In resumet, cea ce Croati'i voiau se obiectivase de la Unguri, era tocmai situatiunea ce Ungari'a castigà de pucinutempu infaci'a Austriei. Dar' pentru d'insii acestu-a era numai primulu pasu, unu midilocu d'a ajunge se realizez: sperantie multu mai mari. Ei cugetau se unesca mai tardu tote poporurile slave de la sudu, supuse acum Austriei si Turciei, adeca se reinvieze imperiulu serbu alu lui Dosianu celu Mare. De acea incetara toti a mai da miscarii natiunali numele de iliriana, care, prin suveranile romane ce descepta, potea se ofenseze pre Bulgari si pre Serbi, si se adopta numirea de Iug o Slavi, adeca Slavi meridionali, ceci cuventul Iug insemenze sudu.

Pucinu dupa acésta, Ielacici dà semnalulu resbelului civil, si arunca a supr'a Maghiariloru pe Slavii grancieri, a caroru ura orba si supunere pasiva si esplotata cu folosu. Croati'i fura pre reu respplatii de devotamentulu loru catra Austria. Este adeverat, ca se unu cu Croati'a litoralulu Fiume si chiaru insul'a Mur; dar' nu i se acordà nici unu d'libertatile ce reclamase, si ministeriulu detestatul lui Bach i luà chiaru autonomia, pre care vechile institutiuni locali si unirea sa cu Ungari'a i garantase totu-de-un'a. Dupa cum Croati'i desilusunati o reperau cu amaretiune, li se dà dreptu resplatiere a devotamentului loru acel'a-si regime ce se impunea Ungariei pentru pedeps'a revoltei sale. Erau feriti de mcalecarile ultra-maghiariloru, dar' aveau inca mai multu a se plange de incercările de germanisare a le bniocratiei germane. Opresiunea le era asi de nefierita, in catu salutara cu fericire, ei sprinitorii deveniti ai imperiului, invingerile armatei austriace in Italia in campania de la 1859.

In 1861, candu era se se tramita deputati la parlamentulu instituitu prin constituunale d'in februarie, dieta Croatiei si a Slavoniei reproduse pe scurtu cererile facute de dieta de la 1848: unirea Dalmaciei si a grancierilor si restabilirea libertatiloru locali; pe de alta parte, ea declarà, ca e gata a se intielege cu Ungari'a pentru regularea afaceriloru comune. Motivile de discordia erau asi de numeroase, in catu nu se potura intielege a supr'a nici unu punctu. Diet'a de la Agramu refusà de a tramite deputatii se la Vien'a. Cu totu manifestulu dibaciul si mintosu, adresatu Croatiloru de Deák, intielegerea cu Maghiarii nu isbuti. In fine, Dalmatia opunea fratiiloru se d'in Croati'a acea-si resistintia ce areata

acesti-a la ori-ce incercare de buna invoie, venita de la Pest'a seu de la Vien'a, si preferà se tramita reprezentantii sei mai bine la parlamentulu domnului Schmerling, de catu la dieta de la Agramu. Regimele despoticu si centralisatoriu alu lui Bach continuu se apese Croati'a. Tota administrarea era in man'a impiegatiloru tramsi de guvernulu din Vien'a si sprigniti pre baionete. Vechi'a organisare a comitatelor, acestu bulevardu alu libertatiloru, nu mai era respectata acì ca si in Ungari'a. Biourile capitalei guvernau aceste tiere, si nesocoteau moravurile, nevoile si aspiratiunile loru. La 1854 s'a impinsu lucrurile pana a impune, print' unu rescriptu imperial, intrebuintarea limbii germane in scoli de invetiamentu secundariu. Era totu sistem'a absurda care isbutise asi de reu Unguriloru si care consta a sili o natiune se se serveasca cu o limba strina, pre care o privesc cu orore tocmai d'in cau-sa acésta.

Croati'i primira favorable proiectele de federalismu ale ministeriului Belcredi; dara candu, dupa Sadova, d. de Beust fu nevoitu a recurge la dualismu, nemultiamirea loru nu mai cunoscu margini. Diet'a de la Agramu refusà d'a fi represintata la in-coronarea imperatului la Pest'a si fu disolvata. Acea care se alese ca se o inlocuesca, nu se areta animata de intentiuni mai conciliatorie in privint'a Ungariei. In epoca candu visitamu Croati'a in lun'a lui iuniu 1867, agitarea era forte mare. In fia-care d'cata unu incidente punea in lupta pre maghiaromani si pre natiunali. Partisanii unirci cu Ungari'a erau destulu de numerosi, nu la Agramu, ci in tiera: erau mai multi cei mai multi magnati si proprietari mari, apoi personele supuse influintei poterii centrali, ia fiue Italianii de pre tiermurile mărei, si marea majoritate a locuitorilor coloru doce orasie mai poporale si mai comercianti, Essek si Varasd, cari, situate la otarele Ungariei, intretinu cu acésta tiera numerose relatiuni. Era mai alesu cestinea orasului Fiume, care da focu spiritelor. Esagerarea pretensiunilor opuse o facea, in adeveru, pre dificile de resolvat, astfelu in catu se multamesca pre ambele partite si aceste-a i dau o importantia forte mare.

Fiume este unu orasulu maritim de 10,000 suflete, situatu pe Adriatica in fundulu golfului Quarnero. Portulu este destulu de bunu, de si anevoia se potu apropià de d'insulu bastimentele, dara fiindu ca nu e legatu in intrulu tieri prin nici unu drumu de feru, si fiindu ca la spatele orasului se radica unu lantiu de munti, cari facu transporturile pre costisitorie, comerciul nu pota luà nici unu sboru. Productele Ungariei, a le Croatiei chiaru, merge la Trieste pe calea ferata. Fiume este unu orasulu slavu, alu carui nume originariu este Rieca, adeca riul; dar o mare parte a poporatiunii a fostu italiana-nisa in urm'a relatiunilor cu Veneti'a, si se vorbesce intr'insulu limba italiana in genere. Ungaria tiene forte multu la Fiume, pentru ca este singurulu punctu, unde teritoriul seu ajunge la mare,* si Fiume vrè se fia incorporatu cu Ungari'a, mai multi pentru ca Italianii seu italicisatii se temu de propagan'a ultra-slavista, apoi pentru ca Ungari'a este destulu de poternica ca se unesca cu retieaua ferata si cu provinciele producatorie de grâu, print' unu drumu de feru directu, acestu portu, parasit ucamu. Trebul-voru dar' Ungurii se è Croatiloru unu districtu infundat cu totulu in teritoriulu loru, ca se lu unesca cu Ungari'a, de care este despartita prin tota intinderea Croatiei?

Odniora miculu ocolu Fiume si Buccari, formau, subtu numele de littus hungaricum, o anesa a coronei st. Stefanu, care era legata directu de Ungari'a. Dar dupa invingerea Unguriloru la 1849, guvernulu austriacu, ca se resplatesca devotamentul Croatiloru, le acordase litoralulu. Acum acesti-a se temearu se nu li se ie, si locuitorii din Fiume, d'in contra, manifestau prin totu felulu de demonstratiuni voint'a loru d'a fi uniti cu Ungari'a. Pentru a ve face se intielegeti pana la ce gra-lu discordia bentuia orasului, voiu cità unu incidente, care in anulu trecutu pasiunà tota tiera. Studentii gimnasiali cantandu arie patriotice croate, stabilimentulu fu cuprinsu, si prepaditudo multimea furiosa. Vice-

*) Ni se pare ca importanta, ce Unguri au datu ansiunei orasului Fiume, este cu totulu esagerata. „Trebue se punem man'a pe tiermii mărei, dica Kossuth in 1848, seu ne inabusim.“ Fara mare, s'aude repetindu-se neincetatu, Ungari'a n'are viitoru. Acésta este o idea cu totulu ruginita. In conditiunile actuali ale schimbului, nu e nevoia se poseda unu poporu porturi pentru ca se faca unu mare comerciu. Nici o tiera, relativ vorbindu, n'are unu mai mare negociau de catu Elvetia, care e situata la 40 de leghe de punctul de imbarcare colu mai apropiat. Germania, care are eschelente porturi Hamburg si Brem'a, aduce o parte d'in importatiunile sale prin Rotterdam, Anversu si Havre. Espeditiunile in transitu radica tote dificultatile. Gratia recentelor tratate, Europa, celu pucinu sub raportulu comercial, formeza numai o federatiune, si negotiatorii, ca se esporta productele, alegu, nu bastimentele natiunale, ei acele cari naviga mai estinu. Fiume, chiaru unitu cu Croati'a, cumu o cere situatiunea sa, totu va remane deschisu comerciului unguru, si Ungari'a va fi scutita de ori-ce marina militara.

spanulu (sub-prefectulu) arestà pre acitatorii desordinei. Unu comisariu regale, numit directu de cancelaria, intervine si dede ordine se inceteze ori-ce urmarire. De acì o intaritare forte mare in tota tabera croata. Ca se o infreneze, guvernulu crediu, ca trebuie se inlocuesca pre banulu Socseviciu, consideratu ca prè natiunale, prin generariulu Gablenz. Publicarea diuariului ultra-croatu Pozor fu suspinsa, functiunarii pre ostili Unguriloru fura revocati seu inlocuiti. Vorblu atunci cu mai multi pelerini, intorsi de curendu de la famosulu congresu etnograficu din Mosc'a. Ei erau indignati, se intielege, de ce ce numai odiose persecutiuni. „Magarii, diceau ei, au numai unu scopu: a ne rapa natiunalitatea, limb'a, autonomia. Numerulu loru seade: au pucini copii, si voru se imple goulurile, ce se facu in rendurile loru, magiarisandu celealte rase. Ca se ajunga acolo, nu voru fugi de nici unu midilocu: voru incepe cu bladetie, dar daca vomu resiste, voru ave recursu la violintia. Cunosceti resolutiunile loru din 1848, in momentulu candu se dau ca apostoli ai libertatii. In America Kossuth a repetat de multe ori in discursurile sale, ca comisese o mare gresiela, menindu pre multu pre Slavi.* Speramu, ca Austria ne va apera. Pentru a conserva unitatea imperiului, amu versatu sangele nostru in valuri. Va se vi se vorbesca de 20,000 veduve de graniceri, si acésta nu este esagerat. Asta-di dupe ce guvernulu a croit imperiul in doue, ne lasa in voi'a chiaru a Unguriloru, pe cari ne a pusu alta-data se-i ucideau. Ne acusa, ca suntem partisani Rusiei. Trebuie se ne intielegem: nu dorim nici de cum se fumu supusi regimului rusescu; voim se ne bucuram de tote libertatatile moderne, si credem tier'a nostra destulu de intelepta pentru ca se le intrebuitieze bine. Admiram patriotismulu Unguriloru, eloant'a, bravur'a loru; urmam cu interesu silintele ce punu pentru desvoltarea literaturie, industriei, liberezilor loru institutiuni. Nu uitam, ca in timpu de optu secole amu impartesstu acea-si sorte in fericire ca si in nenorocire. Suntem totu-de-un'a gata a le intinde o mana fratiesca: cu tote astea, de se voru mai cercà a ne rapa natiunalitatea, se bage bine de sema. Suntem unu poporu micu, dar' tienemu de o mare rasa. De catu se ne lasam a ni se luà limb'a si caracterulu nostru propriu, adeca cea ce este geniulu, sangele, vietia nostra, ne amu aruncà, este adeverat, in bratice Rusiei, ca-ci libertatea politica vomu sfarsit totu-de-un'a prin a-o dobindu, pre candu o natiunalitate morta nu invieza. Atéerna de la maghiari se nu ne impinge la acésta estremitate; se acorde Agramului cea ce Pest'a a dobendit de la Vien'a, si vomu fi aoperatorii cei mai devotati ai coronei St. Stefanu. Daca nu, vedeti marea statua radicata lui Ielacici pre murea piatia a capitalei nostre Zagleb, pe care dupa Germani o numiti Agram. Calulu banului se dirige catra Nord, si Ielacici cu virfulu sabiei sale areata campiele Ungariei. Acesta-a drumulu ce voru urma o-data Slavii de su lu, trecundu preste corporile maghiariloru ca se se unesca cu fratiilor loru de la Nordu. Cu d'insii seu contr'a loru, vomu merge catra implinirea gloriaelor nostre destinari.“ Sentiemintele ce exprima aceste cuvinte, s'au linisit cu fara indoiala, in urm'a moderarii si dibaclei ministeriului unguru, dar' ele manifesta forte bine cugetarea natiunii intregi.

„Rom.“

(Va urmà.)

Suntem recercati a publica urmatori a scribere:

Spectate Domnule Redactor!

In numerulu 109 alu Federatiunei dto 4 augustu an. cur. sub titulu urmatori: „D'in Transilvania comitatulu Solnocului interior“ cu subscririile lui „Titu“ a aparutu unu articlu, in care oficiatulu comitatului Solnocului interior si mai cu sama comitele supremu alu acelaia-si I. S. Carolu Torma e acusatul cu o procedura nedrepta si neumana si in favore actorului Dr. Nicolau Berzenczei in partialitate.

Oficiatulu comitatului Solnocului interior accepta de la iubirea de dreptate a Domnului redactoru ca present'a declaratiune de totulu obiectiva spre deslucirea aceia-si actiuni in tote partile ei intortocate se o publice intr'unu numeru a foie de sale ce va aparea mai de aproape.

Actiunea lui Nicolau Berzenczei contr'a renitentiloru si a lucra nevoitorilor curialisti din Cristolitiu mare, se dateaza inca d'in anulu 1850, care actiune a produsu decisiunea inaltului guvernului civil si militaru transilvanu 18 octobre 1854 nr. 18,966 consuntatore cu decisiunile de prima si a

*) Este posibile, ca in Americ'a Kossuth se fia disu catre vorbe in acestu sensu, facandu alusione la esecesele comise de grancierii slavi; daru, ca se fumu drepti, cauta se constatam, ca in tote discursurile sale s'a arestatu favorabile dezvoltarii natiunalitatii croate. „Numai cu conditiunea d'a ave vecina o Ungaria libera, potu spera Slavii de la Sudu o libera desvoltare a individualitatilor loru natiunali, pre cari noi, Ungurii, dorim se le vedem ivindu-se, si caror'si suntemu dispusi a da ajutoru si asistintia. Ungari'a este bulevardul Europei contr'a panslavismului; daru este si aliat' natiunale a natiunalitatilor croate, serba si romana. Asemenea, fara o Ungaria libera, Polonia si Boemia nu voru potu recuieri natiunalitatea loru perduta.“ Acestea suntu vorbele inseminate pronunciate de Kossuth la 1858 in Anglia.

două instantia; că curialistii respectivi în posesiunea mosiilor de sub intrebare numai pe lângă facerea și în plinirea servitiului de înainte de 1848 se potu lăsa.

Acăstă decisiune nu numai în scrisu sa datu afară, ci a fostu si publicata, si partidele in contr'a aceia ne insinuandu recursu, s'au vedutu a fi multiamite.

Tota incercarea proprietariului spre a duce in efectu executiunea acestei decisiuni in cursu de mai multi ani a fostu fără de efectu, pana ce curialistii in anulu 1866 cu 12 ani dura mai tardu au dobândit concesiune ca in contra decisiunei amentite a inaltului guvern civil si militariu se pota recură.

In contra carui concesiuni recurandu si actorulu Nicolau Berzenczei a cerutu totu-deodata, ca scriptele se se substerne la inalt'a curte regesca; ce intemplantu-se; inalta curte cu datulu 24-a maiu 1866 nr. 1662 a declarat reurgere de neconcessionava, si decisiunea inaltului guvernud'in 1854 de valida, dupace in contra aceia la tempulu seu nu s'a insinuatu recursu.

Inaltul guvern reg. transilvanu in ordinatiunea sa d'in 1866 nr. 14,437, si nr. 26,857 totu d'in acela-si anu si cu deosebire cu ordinatiunea d'in anulu trecutu dto 12 iuliu nr. 7520 a espusu, ca curialistii numiti suntu in totu casulu de a se constringe ca plinirea in natura a prestatuielor curente si de cum-va intre dinsii, si intre proprietariu n'ar succede vre-o inviore, se se espro-prieta.

Dupa ce incercarea de impaciuire a oficiolatului tienuta in 26 septembrie a. tr. a remas fără de succesu, ba chiar atunci curialistii s'a declarat cu positivitate, ca prestatuiile curente in natura nici nu le voru imprimi, nici nu voiesc ale imprimi.

Dupace d'in patentele inca sustatatore nu se pota espliace acei'a, ca pentru asemenea prestatuii fostii proprietari s'ar potă pentru eternu escontenta cu sume anumite, — ier-tandu computatiune banala numai pentru prestatuiile re-stante.

Oficiolatulu comitatului nostru e in acei'a opinione ca fatia cu curialistii numiti si pe ascunsu atitati, sa purtati in partinire, candu cu decisiunea sa d'in 6 novembre an. tr. nr. 3278, fatia cu ordinatiunaa inaltului guvern care a dispusu ca in casulu daca nu va succede o inviore pacinica, in sunetul ordinatiunilor sustatatore, si anume in intielesulu pa-tentei d'in 24 april 1854 si ordinatiunei d'in 1858 §-lui 20 reducator la acelasi patentu să se esposesioneze, celoru sedusi pe cale ratacita le a mai datu unu terminu de unu diu-metate de anu, spre platirea dreptelor si la locurile cele mai inalte aprobatelor pretensiuni.

Terminul prefisut decurgandu in 5-a maiu a anului urinte, la cererea actorului contra decisiunei oficiolatului ne insinuanduse nici unu recursu, aceia a devinutu in putere de dreptu, si epusesiunarea in 9-a maiu a. c. cu nr. 1594 prin oficiolatu s'a decisu, lasandu si atunci respectivilu tempu de 14 dile in decursulu carora sau să se inpace cu dlu Berzenczei in privintia prestatuiilor sau se parasasca de voia buna mosiile.

Contra acestoi decisiuni a recursu curialistii, fiindu inse, ca in contra decisiunei mai insusu amintite d'in 1867 nr. 3278

cu care sa dispusu esposesiunarea loru nau recursu, ce a fo-stu mai naturalu, si cu tote principiele juridice si administrative mai convenientu decât cu recursulu intardiatu să se abvieze, si respectivului jude procesualu, i sa impusu, ca decisiunea mai susu amintita si devinuta in potere de dreptu se o execuțea si asiā acesta causa preste atâtia ani prin renintia curialistilor traganata se o finesca.

Ne voindu curialistii de voia buna a se pleca, sa espo-siunatu cu potere brachiala si inca in intielesulu prasci si regulamintelor sustatatorei scotindu-se mobiliele cu tota ordinea in strada, fara de a cugetă oficiolatulu cu aceia, ca ce va face Berzenczei ca proprietari de buna credintia cu fe-restrile caselor si cu pomii, carii pe asta cale i-au venit in posesiune!

Contra esposesiunarii esecutate curialistii au recursu de a dreptulu la inaltulu guvern regescu, inaltulu guvern ro-cursulu la trimis la oficiolatulu spre informatiune; oficiolatulu informatiunea in 18. iuniu a. c. cu nr. 2171. o a si subster-nutu, bataru ca d'in cele premise, se vede, ca totu cursulu cau-se si regescului guvernui i-au fostu forte cunoscutu. Inaltulu guvern regescu cu ordinatiunea sa dt. 25-a iuniu nr. 12,222 procedura oficiolatului, si pasii facuti d'in 28 novembr. incoce i-a nimicitu, si a ordinat, ca actele de pertraptare si curialistii deauna să se repuna.

Oficiolatulu acestei ordinatiuni a reg. guvernul (nelasan-dune discretiunea a ne lasă in esegizarea ei) nu fără pucina consternare de simtiu, dar' d'in privintie mai in al-te, cu tote, ca Berzenczei a insinuatu recursu, care acumu-stă sub cea mai inalta decisiune ia facutu destulu pre curia-listi ia repusu in mosii, pre cumu se vede d'in representatiunea oficiolatului d'in 18-lea a lunei curente Nr. 2487. facuta cătră inaltulu guvernui si d'in scriptele la aceia-si aleturare.

Ce se atinge de partea corespondintiei ce acinge pe dlu Berzenczei, ca pre o atare, ce nu se tiene de noi, o petrecem, ce se atinge inse de acele, ce se dicu despre persona Il. sale dlui comite suprem Carolu Torm'a pana candu corespondintele larvatu nu va arata baremu unu casu ca care vre o es-pusesiunare a decisu Carolu Torma, si nu oficiolatulu ca atare, — pana ce nu va dovedi, ca judele procesualu a Surducu-lui dupa trecerea celor 14 dile, — la intrebarea facuta catra comitele suprem, de la comitele suprem a capatatu ordina-tiune deosebita, si nu numai conmemoratiune spre punctuala si fidela imprimire a ordinatiunei emanate,

pana atunci, pana ce nui va succede a desluci cu fapte si nu numai cu alusuni deserte insinuarile si interesarea pc acele basate referitorie la relatiunile consangene. (? ! R.)

totu omulu trezu aceste refusari preste totu dise si ni-micu doveditorie, nu le poti privi numai de calumnii volun-tarie, si forte tare ba a potutu se lu vamele fericitulu Wolfgangu Vor pe corespondintele candu cu laudele lui faciar-nice ilu orneza pe reposatulu numai pentru aceia, ca pe celu viu cu atata mai tare să lu pota petă, — cu acesta resbunare de d'incolo de mormentu ilu persecveza atunci, candu cutedea cu buzelei mincinose a glorifica nobilulu lui spiritulu mutatu de aici!!

La ordinulu siedintiei oficiolatului comitatului Solnocu-lui interiore, tienuta in Deesi la 19 augustu 1868.

Paulu Szarvadi, not. supr.

Varietăți.

* * (Conductu de facie pentru Macelariu.) Cetim in Lloyd": „D'in Sibiu, 7 septembvre ni se scrie: Romanii aici si d'in pregiuri au onoratu eri sor'a intre 9—10 ora pe deputatulu Macelariu cu unu conductu soleu de facie. — Dnulu V. Romanu d'in Resinari a tientu una cuyentari, la care Macelariu respunse, „că prin acăstă dinstintiune se am-te cu atătu mai multu uimitu, cu cătu n'a acceptat-o; elu n'a scie, să fie facutu alt'a, de cătu si-a implinito detorinti a supusu fidel alu monarcului si fiu devotu alu patriei sale. In plinirea detorintiei nu e meritu. Altcum se bucura, afandu constatatu, că natuineea consemete cu faptele sale, provoca romanii, să cerce binele natuinei si alu patriei precale legă, căci numai dreptatea si legalitatea, e' nu poterea materiala sunt midiocele, cari asigura asta-di invingerea. In fine strig unu „să traescă“ celui-a, carui-a natuineoa romana si patriare să i-multiamesca forte multu, si de la care romani asca si pre viitoru prosperarea natuinei si patriei loru; să in esca multu iubitula monarcu! (Vivate frenetice.) Dacă acăstă intonara imnul poporului austriacu si se inchinăti natuineea.“ — Asceptăm de la corespondintii nostri una incosciintiare mai detaiata despre acăsta ovatiune, care cu atătu mai insemnă, fiindu că s'a intemplatu tocmai in Sibiu (!). Pana atunci observămu, că „Pesti Napló“ face speme de necazu, că Macelariu nu vre să scia nimicu de regat Ungariei, ci fantaseza totu de imperatulu Austriei, ca candu ar' trai inca in tempurile lui Bach-Schmerling.

Sciri electrice.

Zar'a, 11 septembvre. Minoritatea slavene, valoata prin procederă necorrecta a presedintelui si a majorității parasesce diet'a, care in urmăre acătu si capace a face concluse.

Madrid u, 10 septembvre. Guvernul Spaniei oferesce Franciei in casulu unui resboiu cu Prusia 30,000 soldati ca garnisona pentru Rom'a.

London'a, 11 septembvre. Eri a tientu Stanley antăia conferintia cu ambasadorulu american in cestiu Alabamei. Ambasadorulu are instructiuni de a midiloc'i impacatiunca.

Leupolea, 12 septembvre. Proiectul de legiu despre introducerea limbei polone ca limb'a propriei la universitățile d'in Leupolea si Cracovia a primitu.

Parisu, 12 septembvre. „Patrie“ dechira apri-civa depesi'a guvernului prusianu, publicata dedicatul „Gazette de France“, si dice: „Depesi'a aces-nă a avutu locu, Prusia n'are lipsa a trage atentiu la una fapta, care se pota espliaca in sens favorabilu pacei, care inse e fortata priu necesitata economisării.

Proprietariu, redactoru respondintoriusi editoriu: ALEANDRU ROMANU.

Cursurile hartelor la burs'a de Pest'a in 14 sept.

	Vend.	tien.
a le Bancei comerc. de Pest'a	635	640
" " si industriale	204	206
" " industriale de Pest'a	270	—
" Institut. de Cred. ung.	88	89
Actiunile casei de pastri. pestane	1450	—
" budense	440	450
" Societ. morei art.	1160	1175
" morei vapor. „Panonia“	1390	1410
" I. mor. vap. de Budapesta	645	650
" Asiediam. fabric. in Bud'a	365	370
" mor. vap. „Concordia“	630	640
" mor. vap. regesca	506	512
" mor. vap. priv. de Segedinu	550	555
" rafin. de spiritu	525	535
" I. Societ. ung. de asecur. gener.	620	625
" Societ. asecur. „Panonia“	200	205
" " " Patria"	216	225
Actiun. Tunelului	85	90

Preturiile granelor, piati'a de Pest'a, 14 sept.

	Greutatea in pundi.	Pretiulu meurei.
Grâu	de 83 p.	3.40 3.55
" 84 "	3.80 3.85	
" 85	3.85 4.10	
" 86	4.15 4.30	
" 87	4.30 4.45	
" 88	4.45 4.55	
Mestecatu	—	—
Secara	78—79	3.10 3.20
Ordiu	66—68	2.20 2.40
" 68—70	2.45 2.70	
Ovesu	45—47	2.40 2.45
Porumbu (Cucurudiu)	80	2.25 2.30
Fasole (noua)	—	4.50 5.—
Meiu	—	2.40 2.60
Rapitia	—	5. 5.25
" de Banatu	—	4.75 4.87

Cursurile la Burs'a de Vien'a, in 13 sept. a. c.

f. cr.	f. cr.	f. cr.	f. cr.	
Imprumuturi de ale Statului.	la le Bancei de escontu, austr. inf. de cate 500 fl. v. a.	Cu 5% detto, emisiun. 1862	82/46	
de 5% in val. austr.	55 —	„ 3% ale Calii statului	118/30	
„ 5% scutite de contributiune	58 40	doto emisiun. 1867.	117/—	
„ 5% Impr. de arg. d'1864	68 —	„ 3% ale Calii de sudu	98/73	
„ 5% „ „ 1865	71 —	Bonuri cu 6% p. 1875—76	212/60	
„ 5% Imprum. naționalu	61 90	doto 1870—74	217/75	
„ 5% Metalicele	57 75	Cu 5% Cal. fer. nord.	100 fl. m. c.	
„ 4½% „	52 —	„ 5% detto	100 in v. a.	
„ 4% „	46 25	„ 5% detto	100 in arg.	
„ 3½% „	34 50	„ 5% de Glogn. voch. de 100 fl. m. c.	100/73	
„ 2½% „	28 —	„ 5% Boom. vest.	83/25	
„ 1% „	11 50	„ 5% Pardubitiu	100 fl. v. a.	
„ 5% Detor, vech. de statu, sortita	56 50	„ 5% detto in arg.	87/90	
Ipoteca.	Cu 5% Austr. inf.	86 10	„ 5% Carlu-Ludovicu	300 fl.
de 5% a le bancei nat. cu sorti	97 50	„ 5% detto a dou'a emisiune	89/25	
„ 5½% unguresci	91 75	„ 5% Loyd	100 fl. m. c.	
„ 5% Credit. austr. fonci. (argint.)	101 50	„ 5% Industr. d. feru, boem de că-	85/—	
„ 5% Domene, de căte 120 fl.	105 75	te 300 fl. in arg.	92/50	
„ 5% Boemice	88 —	„ 5% Leup.-Cernaute	75/—	
Efecte de loteria.	Cu 5% Austr. inf.	66 25	detto emisiune d. 1867.	80/50
Sorti de Statu d. 1864 de căte 100 fl.	98 20	„ 5% Ardeleanesci de	200 fl.	
" 1860 intrege 500 fl.	82 90	„ 5% Cal. f. Rudolfu de	300 fl.	
" 1854 cu 4% d. c. 100 fl.	91 75	„ 5% C. Franc. Ios. de	200 fl.	
" 1859, intrege	77 —	Deive.	3 lune. Sc.	
" 1899, intrege	167 —	Amsterdamu	100 fl.	
Hartie de rente, Como	23 50	Augusta Vindel.	100 fl.	
Sorti de a le instit. Creditu	137 75	Berolinu	100 taleri	
" Societ. navig. pre Dunare	9			